ČRo1 - Radiožurnál | 4. 11. 2011

Zakázky už nebude možné šít na míru tak, jak se dodnes běžně stávalo. Pomyslným krejčím, tedy obcím, ministerstvům i veřejným institucím v tomto smyslu sváže ruce nový zákon o veřejných zakázkách, který dnes po více než tříhodinové debatě definitivně schválili poslanci.

Nově by se už neměly firmy losovat, postupně se také sníží hranice potřebná pro vypsání zakázky malého rozsahu z šesti na jeden milion korun. Přísnější zákon má zamezit diskriminačním požadavkům na uchazeče a zároveň také umožnit menším firmám dostat se k zakázkám, na které dnes kvůli přemrštěným požadavkům, především v referencích, nemohly dosáhnout.

Audio

O novém zákonu o zadávání veřejných zakázek mluvil na Radiožurnálu reportér Petr Sehnoutka DOWNLOAD (STÁHNOUT)

Opozici ale vadí, že ani touto novelou se nepodaří zabránit parazitování některých bezejmenných firem na veřejných penězích. Sněmovna dnes totiž schválila takzvaný kompromisní návrh. Ten kompromis se týká zprůhlednění majitelů firem, které se zakázky účastní a na toto téma byla také celá dopolední debata v Poslanecké sněmovně.

Opozice, stejně jako některé nevládní organizace chtěly, aby se odkryli vlastníci všech firem, které se na zakázce podílí byť i jako malinký subdodavatel. Přijatá novela počítá s tím, že vítězná firma bude muset předložit seznam všech svých subdodavatelů, kterým uhradila více než deset procent z celkové ceny zakázky. U zakázek přesahujících 300 milionů korun by se to týkalo i menších subdodavatelů, kterým z této sumy jde minimálně pět procent.

Spor je ale v tom, že nově budou muset být odkryti i akcionáři vítěze a subdodavatele. To však podle opozice nestačí. Zákon totiž nedosáhne na dodavatele subdodavatelů, tedy další články v řetězu firem navěšených na zakázku.

Sociální demokrat Lubomír Zaorálek dnes ve sněmovně na příkladu sporné zakázky na

audiovizuální služby pro firmu Promopro v době českého předsednictví v EU ukazoval, že na základě toho, co se dnes schválilo, se veřejnost sice dozví něco o prvním subdodavateli firmě NWDC, jenže přes ní šlo ještě dalších 135 milionů na další neznámou firmu Deeside Service Solution. A na ní, respektive na její pozadí, už nedohlédne ani nový zákon.

„Já nechci tvrdit, že v tom zákoně vůbec nic není. Ale když se podíváme na otázku transparentnosti, což je jedna z klíčových věcí, tak tam se prostě přijala úprava, která je z hlediska vyjasnění třeba v těch sporných kauzách, které dneska máme, absolutně nedostatečná," tvrdí Zaorálek.

Chybí důsledné rozkrytí vlastnické struktury

Podle neziskových organizací zabývajících se korupcí je sněmovnou schválený návrh k ničemu. Princip využívaný korupčníky podle nich vůbec nenarušuje a jde ho jednoduše obejít. Podle zakladatele Nadace proti korupci Karla Janečka jde o pouhá alibistická opatření.

„I když zveřejníme vlastnickou strukturu prvního dodavatele nebo vítěze zakázky, tak samozřejmě stačí tam nastrčit ‚skořápku', takže transparentnost není žádná. Neřeší to ten klíčový problém. Klíčové je to, že pokud vítěze vlastní jiná firma, tak my musíme mít vlastnickou strukturu té firmy až do posledního kolene. To je věc, která funguje standardně ve světě," říká Janeček.

Audio

O novele zákona o veřejných zakázkách mluvili ve večerních Ozvěnách dne náměstek ministra pro místní rozvoj Jan Sixta a komentátor Radiožurnálu Petr Nováček DOWNLOAD (STÁHNOUT)

„Když jsme tuto debatu před rokem otevírali, tak jsme se shodli na tom, že bychom toto měli upravit obecně, tedy v obchodním zákoníku tak, aby to platilo pro všechny firmy a třeba i v dotacích, ne jen veřejných zakázkách," vysvětlil náměstkem ministra pro místní rozvoj Jan Sixta.

Podle advokátky a zakladatelky sdružení Veřejnost proti korupci Hany Marvanové jsou zakázky předražené proto, že v ceně bývá zahrnuta i provize pro osoby, které zakázku firmám dohodí. Zákon přitom neumožňuje dohledat, jaké jsou koncové fyzické osoby jak u dodavatelů, tak i u subdodavatelů.

„Je nepochopitelné, proč ministr nerealizoval doporučení Národní ekonomické rady vlády, že je třeba zajistit, aby ve veřejných soutěžích působily jen firmy, které mají jasnou vlastnickou strukturu, vystopovatelnou až k fyzickým osobám," řekla Marvanová.

Poslankyně Věcí veřejných **Lenka Andrýsová**, jejíž úprava ve sněmovně prošla, s tím nemá problém. Problémem podle ní je, najít to správné řešení.

Audio

O novele diskutovaly také zakladatelka sdružení Veřejnost proti korupci Hana Marvanová a poslankyně Věcí veřejných Lenka Andrýsová DOWNLOAD (STÁHNOUT)

„Předpokládáme, že spousta z toho, co povede k rozkrytí vlastnických struktur, umožní zákon o obchodních korporacích případně obchodní zákoník. Nemůžeme vše prosadit do zákona o veřejných zakázkách," tvrdí Andrýsová.

Marvanová to považuje za neproveditelné. „Ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil a experti, kteří připravují obchodní zákoník mi potvrdili, že naše obchodní právo neumožňuje u firem, které jsou vlastněny zahraničními vlastníky, rozkrýt koncové fyzické osoby."

V zákoně o veřejných zakázkách přitom je podle Marvanové možné takovou podmínku stanovit s tím, že kdo vlastnickou strukturu nerozkryje, zakázku nedostane. Andrýsová tvrdí, že je i jiný, opačný právnický názor.

Ministr slibuje nápravu

Zákon připravovalo ministerstvo pro místní rozvoj. Na výtky opozice ministr Kamil Jankovský reagoval slibem, že v horizontu několika měsíců se vyřeší i tento problém. Pozměňovací návrh, který by toto řešil, sice předložen byl, ale podle ministerstva nebyl dokonalý a je potřeba ho ještě doladit.

Komentátor Radiožurnálu Petr Nováček považuje schválení novely za krok správným směrem. Současně ale připomněl, že ministr Jankovský byl před příchodem do úřadu spoluvlastníkem několika firem, které převedl na jiné lidi.

„Svého času probleskla zpráva, že poté, co se Jankovský stal ministrem, získaly jeho firmy lukrativní zakázky. Spekulovalo se o tom, jestli je právě Jankovský tím pravým, kdo by měl takovýto zákon připravovat.

Návrh teď posoudí Senát a ČSSD se ho podle Zaorálka prostřednictvím horní komory ještě pokusí změnit.

Joomla SEO powered by JoomSEF